

LO TEATRO CATALÀ

PERIÓDICH SETMANAL INDEPENDENT

ANUNCIS
Y RECLAMS:

À

PREUS CON VENCONLS

DE LITERATURA, ART, NOTICIAS Y ANUNCIS

DESTINAT PRINCIPALMENT À FOMENTAR LO PROGRÉS
É INTERESSOS DEL TEATRO DE CATALUNYA

REDACCIÓ
Y ADMINISTRACIÓ:

CARRER ARIBAU
93, 3.er, 1.^a

Director: **D. Joan Brú Sanelement**

PREUS PER SUSCRIPCIÓ

En Barcelona. 1'00 pesseta trimestre.
Fora. 1'50 » »

PREU DE CADA NÚMERO

Número corrent. 10 CENTS.
Id. atrassat. 15 »

D. LLEÓ FONTOVA

† á las 3 de la mañana del diumenge 28 de Desembre 1890

Ayuntamiento de Madrid

VOLEM QUE CONSTI

Hem entrat ja en lo segon any de nostra vida periodística.

Podriam ab tal motiu reproduhir nostre programa.

Mes preferim que nostras obras confirmen com haven realisat fins ara lo que diguérem al aparéixer per primera vegada entre la premsa barcelonina.

Lo públich ha pogut apreciarho en los números que portem publicats, que han merescut favor creient.

Volem que consti, donchs, que, més amichs d'obras que de paraulas, seguirem lo camí emprés en favor del Teatro de nostra Catalunya; posposant sempre á aquesta idea lo que, á nostre modo de véurer, puga perjudicarho, per mes que afavoreixi interessos particulars de qualsevol que sia.

Lo públich té dret á que cumplim lo que li havem ofert, y procurarem no apartarnos may del camí que 'ns hem trassat y que contém ha de ser de profit pera la causa de la escena catalana.

Avuy tenim de cumplir un trist deber.

La mort del estimat amich Fontova 'ns l'impesa.

Fòra en nosaltres falta de consideració, no consagrar un número de nostre setmanari á la memoria de qui, com aquell, tant y tant va fer en favor de nostre teatro.

Més, molt més prefeririam continuar tributantli elogi si fos viu.

Pero ja que hem tingut la gran desgracia de perdre'l per sempre, no podem menos que dedicarli, com postrer recort, las composicions y los articles que nostres lectors veuran.

NOSTRE GRABAT

¿De qui ha de ser lo d' avuy sino lo que representi á D. Lleó Fontova? Tal volta no seria menester pera 'ls que 'ns llejeixen, porque era prou conegut de tots lo popular artista que ja en pau descansa; pero com sas creacions no poden quedar grabadas pera que las contémlin las venideras generacions, procurem al menos que al pronunciar nostres fills lo nom Fontova, pogan dir: - Era aquet —contemplant lo seu retrato.

Per altra part, es natural que, al tributar nosaltres una petita mostra de consideració á son preclar talent, honrem al mateix temps un número de LO TEATRO CATALÁ ab lo grabat de qui motiva tal tribut.

No fentho, quedaria incompleta nostra idea y nosaltres volem cumplir sempre com se déu.

D. LLEÓ FONTOVA

I.

En mitj del universal clamor que ha aixecat la premsa de Barcelona, deplorant la sensible mort del eminent artista qual nom serveix de epígrafe á aquestas ratllas, nosaltres nos trovem en una situació especialíssima.

En un dels primers números d' aquesta publicació, várem trassar á grans rasgos la biografia d' en Fontova; várem enaltirlo com son rellevant mérit mereix, y de nou tornar ara á detallar las excellencias que de sí donava com á eminent artista, seria repetir lo dit en l' expressat número.

Nos ha semblat, donchs, que será una novetat relativa, ara que acabem de perdre la estrella que iluminava al Teatro Catalá, fer solament constar que havem perdut la mes alta gloria que l' enriqueixia, y passar de seguida á explicar lo curs ascendente que va seguir en Fontova en sa carrera artistica, de desde que, d' humil y obscur actor del teatro del Odeon, qual empresari era allavors lo distingit escriptor D. Joaquim Dimas, passá á escalar l' alt lloch de gloria que li corresponia en lo ja avuy poderós teatro de la nostra terra.

II.

Se trovava en Fontova, com havem dit, treballant en lo teatro del Odeon, quan va representarshi per los actors aficionados d' una societat anomenada «Melpomene», una humorada titulada *La Esquella de la Torratxa*.

Son autor D. Frederich Soler, llavors encubert ab lo pseudónim de Serafi Pitarra, va titularla gata.

La obra aparegué adornada ab expontánea y típica música de mena catalana, escrita per lo reputat mestre compositor D. Joan Soriols; y tot y representada ab deficiencia com sólen sempre ferho 'ls aficionados, va alcansar un éxit indescriptible.

Bastará dir que s' estrená sens haverla partit encara en dos actes, y apesar de sa inmensa llargaria, ni va pesar al públich, ni l' éxit se va deteriorar en lo mes mínim.

Vist aquest resultat, los Srs. Soriols y Soler, determináren fundar una secció catalana, titulada «Secció de la Gata», ab l' objecte de representar obras cómic-hílicas catalanas, desempenyadas per la companyia que llavors donava á veure sos treballs artistichs en lo popular teatro del Odeon.

Aquell día pot ben dirse que va fundarse lo nostre Teatro Catalá.

Don Lleó Fontova, va representar y dirigir *La Esquella de la Torratxa* y en aquesta obra alcanzá son primer triomf.

Allavors va guanyarse un lloch envejable en nostra escena, continuant molt aplaudit en totas las parodias, fins que va ser ja considerat un gran artis-

ta despres d' haverli vist representar magistralment lo vell *Bernat de Las joyas de la Roser*.

Del Odeon va passar á Romea en 1867, y desde aquesta fetxa va demostrar son especial talent y sa privilegiada inteligencia, en totas las produccions que va representar de D. Frederich Soler, Arnau, Roure, Féliu y Codina, Campmany, Aulés, Molas, Bordas, Baró, Martí y Folguera, Ferrer y Codina y altres distinjits poetes.

Fontova era, per son indiscutible mérit, lo millor actor del teatro Catalá, y durant los molts anys que va permanéixer en lo teatro Romea, va brillar en primer terme en totas las produccions en que hi feya 'l principal paper.

Ultimament formava part de la companyia de Novetats, ahont va efectuar sos darrers estrenos, en la comedia *Sogra y nora* y lo monólech *L' home de l' orga*, logrant també un éxit notable.

Desde *La Esquella de la Torratxa* á *L' home de l' orga* no 's va trencar may la cadena de triunfos per Fontova, y es segur que 'n hauria obtingut encara molts altres, si la mort no ns' l' hagués arrebatat per dol de nostre modern teatro.

J. BRÚ.

FONTOVA

Fundá un Teatre; s' inspirá á tot hora
ab lo hermós y lo bo; mare natura
lo feu mirall de transparencia pura,
y reflectá quant ell vegé á lo vora.

Lo públich l' aplaudí, avuy lo plora;
los sabis l' enaltiren; sa figura
y son rostre siguéren escultura
que del cor los afectes treya enfora.

Lo vellet y lo jove, ab gracia vera
representava, y, ab facundia rara,
y flonjo com lo fanch ó com la cera,

doná cent fesomías á sa cara.
Aixís lográ una fama tan sencera,
que sempre la tindrà com la té ara.

FREDERICH SOLER.

UN PENSAMENT

À LA MORT DEL ACTOR EMINENT EN LLEÓ FONTOVA.

Com pare 'l més carinyós
de l' Escena catalana,
desde 'l punt de sa naixensa
l' acullires y amparáres.

Per ella aplegavas gloria,
llorers per ella aplegavas,
y tot fentla popular
eras ressó de sa fama.

Ab esquisit sentiment

tú li donavas ufana,
y la feyas estimar,
y aplaudirla y admirarla...

Avuy ta mort la té en dol;
y de dissort tan amarga
n' ha de conservar per sempre
la més ferma recordansa,
que 's pòden tení altres fills;
peró jamay altres pares!

CONRAT ROURE.

A la memoria del eminent actor D. LLEÓ FONTOVA

Ha mudat en tristesa sa alegria
y está de dol la escena catalana,
perque sense pietat la mort tirana
l' astre ha apagat que mes hi resplandia.

May més, may més sa alegre fesomia,
sa franca veu y sa dicció galana,
may més, may més ab gracia sobirana
complaurán á la cómica poesia.

Mes queda son recort, y hem d' enaltirlo;
mes queda lo seu nom, y hem d' estimarlo;
mes l' exemple ha quedat, y hem de seguirlo.

Fontova ha mort y 'ns toca l' anyorarlo;
y si las mans no poden ja aplaudirlo,
encara 'ns quedan ulis pera plorarlo.

JOSEPH MARTI Y FOLGUERA.

Reus 31 de Desembre de 1890.

A FONTOVA (1)

Trista nova arreu s' escolta,
lo pit se sent apenat
y un dolor ferm se retrata
casi be en tots los semblants.

Hont se vulla que 'l art visqui
alli la queixa s' escau:
hont se vull' regni Talia
alli la pena es més gran.

¿Qué motiva aytal congoixa?
¿Dol tant grén, qué lo portá?
¿Bé prou que ho diu Catalunya!
Lleó Fontova ha finat.

Lo cómich per excelencia,
lo fill eximi del Art,
lo creador de cent tipos
que jamay se oblidaran...
¡ha mort! ¡descansa en la fossa!
¡Pobre amich! ¡Pobre company!
¡Tant com tú nos feres riure,
tant te tindrem de plorá!

(1) Llegida per lo primer actor D. Teodoro Bonaplata, en le funció dedicada á tont malograt actor per la empresa del teatro Novetats.

Ja mes no veurem la Fura,
ni 'l ditxarós Esquerrà;
ni 'l avi vell de Las joyas,
ni 'l batlle del Tal hi va...
ni tants y tants personatjes
que tú feres populars.

Be deyas fent *L' hom' del orga*
ab veu que á mi 'm daba esglay.

—Senyores... jo só home mort
y deyas la veritat!

¡Quin buyt més gran lo que deixas!

¿Qui may omplirlo podrà?

Quant d' un pont cau una pedra,
si 'n es la pedra la clau
casi bé sempre 's soterra.

Fontova, estimat company,
desde 'l cel ma veu escolta;
es de ton amich lleal,
del que estima nostra escena
com ningú mes l' ha estimat.

¡Prega á Déu porque no mori
'l teatro català!

EDUART VIDAL VALENCIANO.

RESSENYA DE LA FUNCIO

dedicada divendres passat en lo teatro Català de Novetats á la memoria de D. Lleó Fontova.

Sens reserva de cap mena alabem la resolució de la empresa de dit teatro, disposant una representació pera donar respectuós tribut al celebrat actor qual falta fá sentirse en nostra escena. Lo que no podem alabar en absolut, es la organizació donada al espectacle.

No obstant, no 'ns extendrem en criticarla; limitantnos á fer constar qu' hauriam volgut veure esculidas, obras més adccuadas á la solemnitat que anava á efectuar-se.

Dit aixó, passem á la ressenya de la funció.

Després de una brillant sinfonia executada en l' escenari per la banda municipal, se representá la bonica comedia en dos actes «La malvasia de Sitjes», esmerantse tots los actors que en ella prenguéren part, en la execució dels seus papers y obtenint molts aplausos.

A continuació la banda municipal siguié aixís mateix aplaudida per l' ajust ab que tocá la sinfonia sobre motins de la cansó «Lo pardal», baix la batuta del Sr. Rodoreda.

Se posá després en escena la comedia de Camprodón «La Teta Gallinaire» en la que s' hi distingiren la senyora Mena y lo senyor Tutau, que interpretá la séva part de una manera acabada.

En lo desempenyo del monolech «L' últim grahó», original del malhaurat Lleó Fontova, hi recullí molts aplausos l' actor senyor Bonaplata.

Pero quan aquestos esclatáren nutrits y prolongats, fou en l' acte de la coronació. Al aixecarse 'l teló, aparegué lo busto del may prou plorat actor, demunt de un pedestal cobert de negres glassas, y

rodejat de tots los actors del teatro de Novetats.

S' adelantá la primera la senyora Mena y llegí una poesia de don Angel Guimerá titulada «A Fontova» que fou molt aplaudida. Lo senyor Bonaplata va llegir la de D. Eduart Vidal Valenciano que publiquem en aquet número; lo senyor Fuentes, visiblement emocionat, una del senyor Gumá y lo senyor Goula, finalment, un'altra que resultá vulgar é inoportuna.

Acte seguit y mentres la banda municipal, colocada entre bastidors, executava la marxa fúnebre de Chopin, y mentres queya una espessa pluja de fullas de llorer, los actors anáren depositant coronas en lo pedestal que sostenia lo busto del que fou son company ben volgut.

Va assistir á la funció concurrencia bastant numerosa, que vá volguer presenciar aquest acte rendit á la memoria del que ha sigut un dels actors més genials de la escena catalana, qual pérdua 's plorará eternament.

¡Descansi en pau!

MOLINÉ.

LLEÓ FONTOVA

Vint y quatre anys feya qu' éram amichs: molt joves éram llavoras: feya poch que jo havia arribat d' América ahont havia passat deu anys dia per dia, y cada nit que funcionava *La Gata*, anabaá ferme tips de literatura típica catalana, després de dos llustres de no sentir parlar més que la llengua de Cervantes adulterada per los indígenes de la Gran Antilla.

Llavors vaig conéixer á Fontova; jo no havia agafat may la ploma pera escriurer pe l' teatro; pero va semblarme que ab actors com ell, en Villahermosa, la Paca Soler y altres, no hi havia res més fácil, y vaig probarho. Als tres mesos d' haver fet lo propósit, trucaba á casa del malaguanyat Fontova ab tres actes sota la xella, quals primeras planas ostentaban lo títol de «Reliquias d' una mare».

Me recorda que va obrirme la porta ell en persona. ¡Quína diferencia! Prim, lleujer com una dayna, ab la cara casi aixuta, va rébrem lo gran artista qual obsessat en los últims anys de sa vida tant ha contribuït á son fi prematur.

Ab la amabilitat que 'l distingia, virtut inseparable del talent, va escoltar la méva primera obra dramática, senyalantme alguns defectes, fills de la meya poca experiencia en aquesta difícil literatura, y als pochs dias 'm proporcionava, ab la creació del popular tipo de 'n *Joanet*, un trió degut tot, completament tot á n' ell, á aquella inteligencia creadora, á aquell observador atent que tant bé sabia traslladar á la escena lo realisme de la vida.

Mes tart, y animat per l' éxit, vaig entregarli la méva segona obra, «Un Jefe de la Coronela». ¿Qui no 's recorda d' aquell *Quirse* interpretat ab tal maestría, qu' era la admiració de tots los aymadors

de nostre teatre? Un altre triomf va ser l'estreno d'aquest drama. ¡Gran mal me 'n feya! A qui tenia tanta trassa en fer passar monedes falsas, no hi havia cap necessitat de que se li entregués sin llegítimas; y segur jo d'aixó, vaig seguir donantli produccions com «Lo gat de mar», «Lo punyal d'or» y altres que varen ser una cadena de regalos que va ferme aquell actor a qui avuy en pés plora tant la terra catalana en general, y en particular los que, á més de la pérdua del amich, perdém lo fidel intérprete de los nostres treballs intellectuals.

De tota la consideració qu'ha tingut la mort als autors catalans, pus durant vint y cinch anys no recordo que hagin desaparegut sino 'n Capmany, l'Alcántara y en Camprodon, se n'ha desquitat ferint als pobres artistes ab veritable rigor: Paca Soler, Caterina Mirambell, Villahermosa, Llimona, Tomaset, Gervasi Roca, Isern, Fontova y altres que ara no 'm venen á la memoria, han baixat á la fósca casi tots joves, plé 'l cor de fé y entusiasmisme, oscant las armas dels que en lo torneig del art dramátich lluytém pera posar lo nostre á la altura del dels païssos més adelantats.

Si pot lo notable artista qu'ocasiona aquestas mal filadas ratllas rómpre lo vel que separa lo món de la materia del món dels esperits, podrá véure quant sentida ha sigut la séva ausencia del nostre temple y dels círcols hont tants amichs contava, los que jamay podrán consolar-se de la séva pérdua.

La séva desconsolada familia ha perdut son principal apoyo, es vritat; pero no ha perdut lo nom del artista, que será d'aquí endavant la executoria que l'ha de fer respectable als ulls dels ayants de tot lo que 's distingeix, sortintse del nivell de lo natural.

A. FERRER Y CODINA.

FONTOVA

LOS PUNTS CARDINALS DE SA GLORIA

SONET

Lo primé es lo *Mitjdia* per Fontova
y 'l teatro del Olimpo pot mostrarlo
des qu'ell mateix ab son treball va honrarlo,
demostrantshi ja actor, quant era jove

Si lo *Llevant* hont surt lo sol se trova,
degué Fontova en l'Odeón mirarlo
lo jorn qu'allí 'l trová, sense buscarlo,
en Pitarra, portanthi una obra nova.

Llavors va eixí 'l séu sol, que remontarse
al *Septentrió* en Romea se 'l divisa;
puig en Romea vá lográ crearse

la fama gran que darli ja 'ns precisa.
Novetats son *Ponent* pot nomenarse:
la vida hi pert, y aixó l'immortalisa.

JOAN PERELLÓ Y ORTEGA.

A FONTOVA

Des que sóch al món te veyá;
des que só nat t'admirava,
y, si ab tos dolors plorava,
ab tas agudesas reya.

De tot quant, junt al món, feya
lo munt de las sensacions,
de sentiments, d'il·lusions
que conforman nostre sér,
altre ets qu'he vist ab dol fér
al llum de 'ls quatre blandons.

Te 'ls ha encés la ardenta llaga
que 's fa en tots los cors sensibles,
dante 'ls sufriments horribles
que, al senti 'ls la Mort se 'n paga.

Se 'n paga; puig si afalaga
ella al hom, tanthost nascut,
y 'l vol tentá ab la quietut,
gelosa, al sentir qu'ell crida
que més vol trsbals y vida,
va enfonsantli acer agut.

Y, si al cor lo fa llagar
tot lo que 'l fa baire ab forsa,
quin cor sensible pot torce
l'acer que 'l té de nafrar?

Si 'l méu, perque 't déu cantar
bat ara tan fortament,
que fins sembla un aprenent
de 'l mal que 'f téu n'ha estat destre.
Gloria al teu, que en la palestra
ha mort al fi immortalment.

E. SOLER DE LAS CASAS.

¡....!

No vá ser la Parca féra
qui á Fontova vá matá:
sense vida vá quedá
perque vá donarla entera
á lo Teatre Catalá.

JOAN MOLAS Y CASAS.

En la mort de D. Lleó Fontova

Si á l'hora d'ara has trucat
á las portas de la gloria,
lo vell san Pere—després
de botzinar una estona—
se 'n ha pujat ronsejant
al etern laboratorí
hont, rodejat lo bon Déu
de gresols y de bigornias,
aixís forja estrellas d'or
qu' esmalta fullas de rosa.

—Senyor—li haurà dit,—á baix hi ha un' ànima pecadora.
 —¿Y bé?—Que no vull obrir; es d' uu cómic y aixó sobra.
 —¿Y qué més?—Qu' ella, insistent, vol entrar á tota costa.
 —¿No li has preguntat lo nom?
 —Bé l' ha dit; mes no m' recorda.
 M' ha dit que 's diu... Esperéu...
 LLEÓ... just: LLEÓ FONTOVA.
 —Féslo entrar seguit-segut; obrali fotes las portas y avisa á santas y sants que preparin festa grossa.
 Aquest home, aquí hont lo veus, s' ha ben merescut la gloria; dia per dia, trenta anys ha fet riure á tot nn poble. Y en aquell món de dolors hont tot fa plorar y plora, aqnesta es la més sublim de totas les bonas obras.

APELES MESTRES.

FONTOVA EN LOS TEATROS D' ESTIU.

Ja tenim dit quina va ser en Barcelona la brillant série de éxits que van colocar á Fontova al nivell dels mes eximís actors, no sols de Catalunya, sino de Espanya, y fins del extranjer.

Pero lo que no havem manifestat encara, es l' entusiasme y 'l carinyo al que 's dedicaba durant los estius, quant surtia de la capital, á fer propaganda en las ciutats y pobles catalans, á favor del Teatro regional.

Aixó diu molt en pró de la fé que sentia per l' art dramátich de la pátria ahont ell havia vist la llum primera.

Girona, Palafrugell, Figueras, Hostalrich, Olot, Mataró, Sabadell, Reus, Tarragona, Vilafranca, Vilanova, Manlléu, Vich, Torelló, Tarrassa, S. Andreu de Palomar, Gracia, Granollers, S. Boy y moltes poblacions, importants unas y de poca importancia altrás (que aixó á n' ell tant li feya), han tingut la gloria de que en los temples dedicats á Talia hi treballés, durant curtas temporadas ó en funcions extraordinarias, l' eminent artista que 'ns ocupa; ananthi, ja ab tota la companyia del teatro Romea, ja ab una sola secció, ó, quant no contaba ab lo concurs de sos companys, sol ab la sèva familia y ab aficionats del mateix poble.

Aixis li va succehir á Manlléu, ahont va traslladar-se fa ja alguns anys en la temporada d' estiu, y en qual teatro va desempenyar, á més dels papers cómichs que tant l' acreditáren, lo protagonista de *D. Joan de Serrallonga*, ab molt bon éxit.

Y, com era incansable, si algun any no surtia á

fomentar per Catalunya la afició al floreixent cultiu de nostre art dramátich, estaba al frente de companyias en nostres colisseus del Passeig de Gracia.

Lo del Prado Catalán—que ja no existeix—vá ser en 1866 lo punt més concorregut del públich y allí se representaban, baix la direcció sempre de 'n Fontova, los singlots de Pitarra y bonicas produccions d' Arnau. Recordem ab goig l' aplauso ab que 's vá efectuar allí l' estreno de la comedia *Las ametllas d' Arenys* y 'l acert ab que Fontova caracterisaba lo tipo del gorrista viudo.

En lo derruhit teatro Espanyol vá tenir també Fontova ocasió de donar senyaladas probas de son mérit y del afany ab que 's dedicaba á satisfer sas aficions artísticas.

Ell vá ser, además, qui vá inaugurar lo popular teatro del Bon Retiro que en 1876 van construir los Srs. Font, Arús y Perelló en los jardins de ca'n Gibert; logrant éxits tan satisfactoris com *Lo tamboriner*, de Feliu, *La ventafochs*, de Arús, *Las moscas á la mel*, *Carambolas* y altrás obras cómicas.

Y allí no tenia sos actors del Romea: estaba al frente d' una companyia reduhida, quins principals artistas eran las Srtas. Echenique y Moya, y l' primer actor D. Rafel Ribas, además de 'n Bertran, Alentorn, Riba, etc., etc.

Títols son semblants fets, que honran á un artista que, com Fontova, no tenia altra idea que popularisar las obras que á n' ell també l' anaban fent més popular de dia en dia; y no es fora de cas recordarlos avuy á aquells de nostres lectors que 'ls presenciáren, ó donar de ells noticia á la juventut actual, que no estaba en edad de freqüentar nostres espectáculos en aquella época. de la qual data son modern esplendor.

Pero encara no va estar content Lleó Fontova.

Al crear los dos tipos de *La esquella* y de *Las joyas* que fan evident la existencia real de nostre teatro tipich, vá tirar la pedra que va fer bellugar ab ondulacions creixents las tranquilas aguas de la superficie del estany de la literatura dramática moderna; y quant, remoguda l' agua, sortiren, com ondinas de la mar, moltes produccions pera robustir lo repertori, y á cada nou engrandiment de aquellas ondulacions se desarrollaba, aumentantse, la fama de las representacions catalanas, portantla d' un extrem al altre del Principat que abarcaba lo tranquil estany, vá voler que aquellas travessessin los marges, y de Catalunya va saltar á Mallorca y á Valencia, engraudint aixis ab son treball escénich, en unió de sos companys, la gloria de nostres poetas y 'l nom de nostre país natal, y fent que la fama del Teatro Catalá fós personalmente reconeguda per los habitants de las Balears y de la pátria d' Ausias March.

Sí, podem dirho ab satisfacció patriòtica: mallorquins y valencians van aplandir també en sos teatros al celebrat Fontova.

No 'ns extenem més perque l' espay nos falta,

y per aixó, complert ja nostre objecte, posem aquí punt per' no semblar pesats.

B. FERRER DE BROST.

À mon amich l' eminent actor catalá DON LLEÓ FONTOVA

Y jo mateix ho vaig veure
qu' al sepulcre 'l van tancar,
y encare no m' ho sé créurer
que may mes l' haig de admirar.

—Tú joh Fontova! que la negre
vida has deixat al morir,
ab ton posat sempre alegre
¡y com nos deus compadir!

Tú que 'n lo plé de la vida
té 'n has endut ma amistat
deixant aquexa mentida
en que 's móu la humanitat;
tú ara ets qui dú ab més vivesa
l' imatge cruel de la Mort:
de esglayament y feresa
me va omplint lo teu recort.

Me sembla sempre, á tot hora,
que 'm parlas, que 't veig sonrient,
y la memoria traydora
m' endogala 'l pensament.

JOSEPH MARIA FELIU.

¡FONTOVA!

Com tendre poncelleta
qu' avergonyida s' mou,
Lleó representaba
llavors, com sab tothom.

Lo públich l' aclamava
rihent en son entorn
quant ell joyós se veyá,
tenintne glória y nom!!

Passáren anys y dias
y ab ells, las ilusions,
ab penas y alegrías,
ab rostres trist y ayrós.

Quan plé de goig minvaba
per l' ardit de son art,
la sempre eterna dalla
de sobte l' ha enfonzat.

Ja l' món no riu, ja plora;
n' està de dól lo plá:
essent nova en malhora
pe 'l Teatre catalá.

Los ulls se t' enferfegan;
feixuch se t' torna l' cor;
los ossos t' espategan
quant sents—¡Fontova ha mort!

JOSEPH BURGAS.

A FONTOVA

LAS DOS GLORIAS

Durant un quart de sigle
siguérès gran actor.
La Mort, segant ta vida,
fa náixer ton recort,
que bé sabrem transmétrer
á nostres sucesors,
pera que may se perdi
la fama de ton nom.

Lo món premiá ton mérit;
acullí 't Deu com bó
y així tindrás dos glorias
al 'nárten d' aquest món:
la gloria del artista
qu' aquí guardarém tots,
y á més la gloria eterna
que 't donará Senyor.

JOAN PERELLÓ Y ORTEGA.

A la sentida mort de l' eminent actor DON LLEÓ FONTOVA

La Parca traidora que las vidas sèga
sens miras ni trabas, sens pena ni dól.
d' un sol cop de dalla més de mil en una
avuy per mes pena soterra ab rencor.

¡Ha mort en Fontova! Mes joh! no: es mentida!
Per mes qu' aytal digan anegats en plors
cent pobles á l' hora, tots ells admirantse
que puga finirne joyell tan hermós,
joyell, que, sens dupte, sa patria n' honraba,
Fontova viu sempre, ¡Fontova no ha mort!

Quí ba mort es l' *Ignaci de Cura de moro,*
lo vell de *Las Joyas*, del *Cércol de foch*
aquell *criat* sabi tan plé de malicia,
de *Las Francesillas* l' *Alcalde* talós,
l' *Ofegat* borratxo de *Lo Contramestre*,
lo *Roch* de *La Dida*, l' *Arcis del Didot*,
de *Tres alegrías* lo *Just* de justicia,
lo *Sadurní* avaro de *La Bolca d' or*,
de *Cófs y mófs* gitano *Platzéria*,
l' *Uch brau* de *La Banda*, l' *Anton* dels *Tres toms*,
d' aquell *Ral* per duro lo vell prestamista,
de *Lo Cap de colla* l' *esclopayre Roch*,
de lo *Sota terra* la *Fura* malvada,
lo *Jutglar* intrépit de *Lo Punyal d' or*,....
y en fi, tots los tipos que duyan la trama
de dramas, tragedias, saynetes, singlots,
que en nostre teatre, creixent cada dia,
ne véyam tot d' una, ne véyam al goig
sert reals personatjes fills de nostra terra,
á impulsos del pare de nostres actors.

Devant d' aytals mérits, per có repeteixo
encar que m' ho negui l' enveja ab rencor:
—Encar que la Parca nos roba una joya,
Fontova viu sempre, ¡Fontova no ha mort!
En Fontova alena gravat en la pensa
de qui á Catalunya n' estimi de cor.

LLUIS MILLÁ.

ENRAHONAMENTS

Com sab tothom, entre los senyors que portaban las glassas del fèretro en l' enterro de 'n Fontova, hi havia lo Sr. Guimerà en representació de la prempsa.

Semblaba natural que hagués ofert una corona al difunt, majorment sent dit senyor director d' un diari catalanista.

Pero no va ser aixís. Molts van notar aquet fet y 'l criticaban.

També era objecte de la crítica general, que la Empresa del teatro Romea, ahont segueix instalat lo teatro Català y ahont lo mateix Fontova va donarhi calor y vida durant 23 anys, no fés posar cap senyal de dol en la fatxada de son colisseu, que casi pot considerarse com la casa pairal del celebrat Fontova.

Altres censuraban que los organizadors del enterro no haguéssin procurat que la comitiva passés per lo teatro Romea, ahont no duptem que, de ser aixís, s' hauria disposat algú acte públich per la Empresa, com a mestra de marcada consideració al difunt. Aixó disculpa un tant lo no endolar l' edifici.

Aixís mateix va ser fundadament criticat lo proceder de la Empresa del teatro Català de Novetats, que en sentir de respectables catalanistas, debia fer suspendre la funció disposada pera lo dilluns, no permetent que mentres com qui diu eja encara calent lo cadávre del mes notable de sos actors, se donés una representació de broma que podia semblar una desvirtuació del acte que pocas horas antes havia tingut lloch en aquell punt al escampar las actrices, devant de numerosissim concurs, flors y llorer, sobre 'l fèretro del que era en vida son company mes distiojit.

Altre fet se comentaba, y era censurat además dels ja citats.

—Com es, molts se preguntaban, que no soste una de las glassas lo mes celebrat poeta contemporani, aquell en quals obras Fontova mes feya brillar son gran talent, lo popular Serafi Pitarra, ó siga D. Frederich Soler?

Tothom deya que á Soler (Pitarra) se li debia concedir un puesto al costat de qui, sens ell, potsè no hauria lograt fer veurer tant son mèrit, ni hauria obtingut tanta celebritat en nostra esena.

En cambi, va fer molt bon efecte, que formessin part de la comitiva molts artistes de las companyias castellanas de diferents teatros d' aquesta ciutat, que van demostrar gran companyerisme y molta consideració al teatro de nostra terra:

Per nostra part, los doném las gracias per tan delicada manera de portarse ab nostre malaguanyat artista y carinyós amich: fent extensiva nostra gratitut al empressari del teatro Principal, D. Ricart Valero, per son modo de pendrer part en la manifestació ocasionada per l' enterro al passar per devant del més antich dels teatros de Barcelona.

CAVILACIONS

LOGOGRIFO NUMERIC

1 2 3 4 5 6 7 8 9	Classe de sol dat.
6 7 3 2 5 7 8 9	Per Nadal se'n fá.
8 9 4 6 2 8 6	Un actor molt aplaudit.
5 2 6 7 8 9	Una carrera.
7 5 6 2 5	Nom d' home.
8 9 6 7	» de dona.
8 9 5	Un riu.
3 7	Nota de solfa.
5	Consonant.

GEROGLIFICS.

∴ T
amo
L B
la cuina
ROSETA FITA BORI.

N O S
LL A D R
× 3

ROCH PALET DE RIERA.

NOTA.—En lo próxim número contestarém la correspondencia particular.

Imprenta de Pere Ortega Palau, 4.—Barcelona.

ALS CASATS Y A LAS CASADAS
se dona de franch lo curiosissim folleto KOCH!

VIGOR VITAL
SALUT Y HERMOSURA

Consells pera obtenirla, consercarla y allargar la vida fentla agradable.

En Barcelona pera obtenirlo de franch, es precis entregar aquest anunci en la llibreria de Roig (carrer de Jaume I, núm. 3).—També s' obté demanantlo per correu, acompanyant l' anunci, al Dr. Koch (Monte-
ra, 33, 1.er, MADRID).

Sense l' anunci son preu es UN RAL.

LAS MELLORS MÁQUINAS DE CUSIR
son las de

SANTASUSANA

Carrer del Carme, 33.—BARCELONA

DIFERENTS MODELOS PERFECCIONATS
MÁQUINAS DE FER MITJA

VENTA Á PLASSOS Y AL COMPTAT
PREUS SENS COMPETENCIA

Taller pera adobar tota clase de máquinas.